

2. Види читання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://konspekta.net/lek-4108.html>.

3. Коваленко О.М. Навчання дітей читати: Психолого-педагогічні засади / О.М. Коваленко // Початкова освіта. –2005. – № 18. – С. 2-6.

4. Літературне читання. Програма для середньої загальноосвітньої школи. 2-4 класи [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://old.mon.gov.ua/images/files/navchalni_programu/2012/ukr/02_lit_chit.pdf.

5. Науменко В.О. Програма з читання / О.В. Науменко // Початкова школа. – 2003. – №7-9. С. 24-28.

6. Психолого-педагогічні особливості процесу формування у дітей навички читання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.edudirect.net/sopids-1052-1.html>.

7. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах: Посіб. для вчителя / О.Я. Савченко. – К.: Освіта, 2007. – 334 с.

8. Якості повноцінного читання (правильність, свідомість, виразність, швидкість), їх взаємозумовленість [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://allref.com.ua/uk/skachaty/YAkosti_povnocinnogo_chitannya_\(pravil-nist-_svidomist-_viraznist-_shvidkist-\)_yih_vzayemozumovlenist](http://allref.com.ua/uk/skachaty/YAkosti_povnocinnogo_chitannya_(pravil-nist-_svidomist-_viraznist-_shvidkist-)_yih_vzayemozumovlenist)

Оксамитний Ю.В.

студент,

*Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ УРОКУ-ДІАЛОГУ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Сучасний навчальний процес утворений різноманітними сполученнями діяльності того, хто навчає і того, хто навчається. Сьогодні відчувається потреба в такій людській взаємодії, яка ґрунтується на принципах діалогічного спілкування, співробітництва і співтворчості. Однак учитель не завжди готовий будувати свої стосунки з учнями на діалогічній основі, використовуючи навчальний діалог не тільки як форму спілкування та навчання, але й як засіб творчого розвитку їхньої особистості. Тому проблема побудови навчального процесу на принципах діалогічного спілкування є особливо актуальною.

Вивчаючи та аналізуючи праці науковців стосовно проблеми діалогу вчителя та учня, діалогічного спілкування, неможливо не звернути увагу на складний та багатогранний характер цього виду активності людини. Характеризуючи діалогічну діяльність, треба враховувати психологічні, педагогічні та особистісні її особливості.

Діалог на уроці – це вияв своєрідної філософії професійної діяльності вчителя, його поглядів на характер шкільного навчання, позицію педагога і позицію учнів при цьому [1].

Дослідження проблеми діалогу вчителя й учня знаходять відображення у працях багатьох науковців. Так Л. Виготський, С. Рубінштейн, Л. Якубінський розглядали діалог як лінгвістичну форму спілкування, як соціальний чинник, що визначає характер мислення і свідомості. Діалог як форма навчання аналізується В. Андрієвською, Г. Баллом, С. Кургановим [2].

Психологічні аспекти діалогічної взаємодії та психологічного впливу також обґрунтовуються О. Ковальовим, Т. Флоренською, а психологічні чинники внутрішнього діалогу виявлені в працях Г. Кучинського, О. Соколова. Також розглядають діалог як чинник та засіб виховання О. Орлов і Л. Петровська.

Отже, проблема діалогу і природи спілкування, без якої він неможливий, у системі освіти набуває все більшого значення.

Діалог – це професійна позиція вчителя стосовно учнів, – намагання зробити їх активними учасниками власного процесу навчання, залучити до спільної з ним діяльності в процесі пізнавального пошуку.

Урок-діалог можливий за умови, якщо вчитель вбачає у своєму предметі не сукупність інформації, а засіб розвитку особистості учня. Сучасний вчитель повинен мати особистісне ставлення до об'єкта розмови: формувати знання учнів як власної цінності, вмінь, духовного надбання, яке сприяє зростанню, входженню у непростий світ взаємин з оточенням. Отже, в ході уроку-діалогу вчитель повинен завжди застосовувати педагогічну майстерність.

Такі науковці, як: І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос, розглядаючи педагогічну майстерність учителя, представляють характеристику уроку, який будується на ґрунті діалогічної взаємодії вчителя з учнями, а саме:

- рівність особистісних позицій вчителя і учнів у процесі навчання;
- вчитель сприймає учня як особистість і реагує на нього як на особистість;
- особистісне включення вчителя і учнів у розв'язання дидактичних завдань уроку;
- наявність контакту, емоційно-інтелектуальної спільності між учителем та учнями; відчуття учнями у спілкуванні з учителем своєї психологічної захищеності;
- доброзичлива, творча атмосфера уроку;
- високий рівень мотивації навчання учнів, активність у пізнавальній діяльності, свідомий характер навчання;
- оптимальне співвідношення між свободою учня у виборі змісту, методів навчання і педагогічним керівництвом його діяльністю;
- збільшення числа елементів навчальної самодіяльності в роботі учнів;

– творче самопочуття вчителя і учнів під час роботи на уроці, відчуття ними задоволення від спільної праці;

– реалізація потреби учнів у персоналізації, у суспільному визнанні.

Однією з важливих якостей вчителя, умов успішності його як професіонала є готовність до інноваційної діяльності. Він повинен вміти реалізовувати як педагогічний гуманізм, так і діалогізм, робити уроки-діалоги ефективними.

Педагогічна ефективність уроків-діалогів полягає в наступному:

1. Високий рівень мотивації навчання учнів. На уроці панує творча атмосфера пізнання, спільного пошуку.

2. Взаєморозуміння між учителем і учнями. Довіра до вчителя як до фахівця – його сприймають як авторитетне джерело знань; повага до нього як до особистості.

3. Високий рівень пізнавальної активності учнів. Їхня думка розкута, вони не бояться помилитися, бачать реальну зацікавленість учителя в їхніх відповідях, роздумах, висновках.

4. Взаємна задоволеність учителя і учнів спільною працею на уроці: учні збагатилися новою цікавою інформацією, виявили свої здібності, здобули визнання у класі; вчитель задоволений співпрацею з учнями, тим, що віддав їм часточку свого інтелектуального, духовного надбання, переконався, що його робота дала позитивні результати.

Оскільки етапи і механізми організації педагогічної взаємодії вчителя і учня у системах традиційної та дистанційної освіти ґрунтуються на спільних організаційно-методичних засадах, то очевидним є проектування основних положень з організації взаємодії традиційної педагогіки у віртуальне середовище [3].

Вчорашнє покоління звикло лише до режиму роботи монологічного, предметно орієнтованого. Майбутні вчителі в період широкого застосування методик кооперативного, інтерактивного особистісно орієнтованого навчання, дистанційної освіти сприйматимуть діалог на уроці як норму та партнерські стосунки вчителя і учня.

При цьому педагогічний діалог забезпечить вчителю реально діючий психологічний контакт з учнем, формуватиме мотивацію навчання та колективний пізнавальний пошук, стимул самоосвіти, здійснюватиме розвиток мислення.

Діалог вчителя і учня набуває гуманістичного та демократичного стилю спілкування тільки тоді, коли в ньому є не лише обмін знаннями, а й наявна співпраця між ними, здійснюється соціально-психологічна корекція розвитку учня та становлення найважливіших особистісних якостей.

Сьогодні діалог на локальному та глобальному рівнях є способом спілкування, взаєморозуміння, засобом продуктивного мислення та розвитку учня. Характеризуючи діалогічну діяльність потрібно враховувати педагогічні та психологічні, особистісні її особливості. Тому важливим залишається проблема професійної підготовки

майбутніх учителів у вищих навчальних закладах щодо організації педагогічного спілкування та удосконалення гуманістичного потенціалу власної особистості.

Список використаних джерел:

1. Педагогічна майстерність: Підручник/ І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.
2. Мілько Н.Е. Діалог в освіті як педагогічна проблема / Н.Е. Мілько // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2008. – Вип. 33. – С. 43-49.
3. Сисоєва С.О. Проблеми дистанційного навчання: педагогічний аспект // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – Випуск III–IV. – 2003. – С. 81.

Постернак Н.О.

доцент,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

Сучасні тенденції розвитку вищої освіти передбачають перегляд підходів щодо організації освітнього процесу. Зокрема, введення багаторівневої системи підготовки, реалізація компетентнісного підходу, обумовлюють необхідність впровадження інших принципів побудови освітнього процесу у вищих закладах освіти. Згідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього вчителя природничих дисциплін «компетентність студента означає загальну здатність молодій людині до професійної праці та успішної життєдіяльності, що ґрунтується на здобутих знаннях, уміннях, досвіді та цінностях, здатність до продуктивного здійснення життя як індивідуального життєвого проекту». Відповідно змінюється і стратегія викладання в вузі: від трансляції студентам готових знань до створення умов для діалогу і активної взаємодії. Таким чином, впровадження інтерактивних форм навчання – один з найважливіших напрямків вдосконалення підготовки студентів в сучасному вузі.

Організація та ведення освітнього процесу, які спрямовані на всебічну активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів засобами широкого використання як дидактичних, так і організаційно-управлінських засобів, широке використання методів активізації і є